הלכה · משנה תורה · מפרשים · נחל איתן · ספר נשים

נחל איתן על משנה תורה, הלכות סוטה

רבי אברהם משכיל לאיתן

ספריית אור ברסלב · or-breslev.co.il

נחל איתן על משנה תורה, הלכות סוטה

רבי אברהם משכיל לאיתן

מקור הטקסט: ספריא · רישיון: לפי המהדורה: נחלת הכלל או Creative Commons

התכנים שלפניכם נאספו, מוינו, סוננו ונערכו בעמל רב ובמסירות על ידי צוות פרויקט 'אוצריא' (otzaria.org).

לקריאה באתר, עם המפרשים והמקורות ליד כל שורה: https://or-breslev.co.il/library/נחל-איתן-על-משנה-תורה-הלכות-סוטה/
הקובץ נוצר ב־22 בנובמבר 2026 מגרסה 202611200317-v39 של הספרייה.

תוכן העניינים

פרק א 4
הלכה ו 4
הלכה יד 5
הלכה טו 6
פרק ב 7
הלכה ב 7
הלכה ד 7
הלכה ח 8
פרק ד 9
הלכה ד 9
הלכה ט 10
הלכה יד 11
הלכה יח 11
הלכה יט 12

פרק א

הלכה ו

אמר לה לא תסתרי עם איש פלוני והיה קטן פחות מבן תשע שנים ויום אחד אין זה קינוי שנאמר ושכב איש אותה פרט לקטן ולבהמה שאין אוסרים אותה. משמע דבא ליתן טעם דאמאי לא אמר דנמעט מאיש גם קטן שהוא בן תשע שאינו איש. דמסתבר דלא ממעטינן רק אותו דאין אוסר אותה לבעלה כגון קטן פחות מבן תשע ובהמה אבל בן תשע דאוסר אותה על בעלה לא ממעטינן מקינוי. וכן משמע בסוגיא דפרק הבא על יבמתו (יבמות דף נ"ה ע"ב) דלא בעי למעט מקינוי הך דהתם עיי"ש למאן דאמר דסבר דנאסרת על בעלה. ואע"ג דהתוס' הוקשה להם בפרק ארוסה דנימא דממעט קרא דקינוי אע"ג דמיתסרא אזלי לטעמייהו דסברי דהכי נמי ממעטינן קטן מקינוי אף שהוא בן תשע שאוסרה. ולכך הוקשה להן דהכי נמי נימא גבי הך דיבמות שם. [אי נמי י"ל דהיינו דוקא גבי הא דיבמות דמצינו דלא הוי קירוב בשפחה חרופה כמ"ש מהרש"א שם. אי נמי היכא דכתיב בתולה בזה לא הוי בעולה לכו"ע כמ"ש המל"מ בפי"ז מהל' איסורי ביאה. אבל קטן בן תשע דהוי קירוב גם בשפחה חרופה כמ"ש רבינו פ"ג דאיסורי ביאה ופ"ט מהל' שגגות והתוס' ספ"ב דכריתות וכן אשה נפסלת על ידו כדתנן בפ"ו דנדה והוא הדין דנאסרת על בעלה על ידי בן תשע וכמ"ש תוס' בפרק ארוסה (סוטה דף כ"ו ריש ע"ב) ולא מסתבר למעטיה מקינוי. ודלא כדעת התוס' שם דמפרשים דגם קטן בן תשע ממעט קרא מקינוי שאינה שותה אע"פ שנאסרת על ידו וכן כתב הרע"ב. ובס' משנת חכמים בפרק י' דיבמות הבין דכוונת הרע"ב לומר שאינה נאסרת כלל על ידי בן תשע ולא דק כלל דודאי אין כוונת הרע"ב רק שממעט קרא מקינוי ושתיה כמ"ש התוס' ולא לומר דאין אוסרה]. אבל לדעת רבינו אתי שפיר דלא מסתבר למעט מקינוי כל היכא דנאסרת:

וכי תימא דפחות מבן תשע דאין אוסרה מאי איצטריך קרא למעוטי מקינוי. וכהאי גוונא הקשו התוס' דמאי איצטריך למעט מקינוי הך דיבמות שם למאן דאמר דלא הוי קירוב לאוסרה על בעלה. וי"ל דהא דבקפידא דבעל תליא מילתא והא קא קפיד וכדמסיק התם גבי אהא דממעט קינוי דבר אחר. ונהי דאכתי לא אסיק אדעתיה סברא זו היינו גבי הא דמסיק התם דאינו אלא פריצותא בעלמא אבל לענין הא דקאמר מעיקרא שם גם לפי הסלקא דעתך שפיר אסיק אדעתיה דאיצטריך כי היכי דלא נימא דבזה הוי קפידא דבעל וקא משמע לן דאפילו הכי לא הוי קפידא ולא הוי קינוי כל שאינו נאסרת לבעלה בזה. והוא הדין גבי קטן פחות מבן תשע:

[**ויש** להביא ראיה לדעת רבינו מהא דבפ"ק דקידושין (דף כ"ז) יליף עולא גלגול שבועה

מן התורה מהא דכתיב גבי סוטה אמן אמן שמגלגל עליה שלא שטתה ארוסה אף דבפני עצמה לא שייך בארוסה קינוי. והשתא אמאי לא יליף מהא דתנן דמגלגל עליה שלא שטתה מאיש אחר ונימא דהיינו אפי' מקטן שאין מקנין על ידו בפני עצמו וכמ"ש התוס' שם דרב יליף מזה. ושמע מינה דס"ל לעולא דקטן שאין מקנין על ידו בפני עצמו היינו דוקא בפחות מבן תשע. ולפ"ז על כרחך אי אפשר לומר דעל ידי אותו קטן היה מגלגל עליה דהא אינו אוסרה ותנן שלהי פרק היה מביא זה הכלל כל וכו' ולא היתה אסורה לו לא היה מתנה עמה. אבל אי איתא דאף על קטן בן תשע שאוסרה אין מקנין בפני עצמו שפיר איכא למימר דמגלגל עליה והוה לעולא למילף מיניה גלגול ומדלא יליף מיניה שמע מינה כדכתיבנא. וגם מ"ש התוס' בקידושין דרב קושטא דיליף מיניה גלגול גם כן אינו מוכרח דיש לדחות כמ"ש תוס' ביבמות (סוף דף נ"ו) בתירוץ ראשון ע"ש. ועוד דלדעת רבינו ודאי אינו מוכרח מה שכתבו תוס' דרב לא מצי למילף גלגול מארוסה משום דמצי למימר דקני ונסתרה בארוסין די"ל דס"ל דביאת ארוסה אינה מנוקה מעון. ובזה אתי שפיר ולק"מ מה שהקשה המפרש פני משה בירושלמי דיבמות וסוטה דמנא ליה לרבינו גלגול ע"ש. וכיון דלא מצינו מי שיליף מיניה גלגול שמע מינה דאי אפשר למילף מיניה משום דקיי"ל דעל בן תשע מקנין בפני עצמו ואינו צריך גלגול ועל פחות מבן תשע ודאי לא היה מתנה]:

ודע שיש לי להביא ראיה לדעת רבינו מהא דאיתא בילקוט נשא בשם ספרי זוטא תחת אישך לרבות בן תשע שנים ויום אחד שיקנו לה וישקו אותה מתחת ידו. הרי מצינו בפירוש דמרבה בן תשע לקינוי. וברבה סוף פרשה ט' מרבה ליה גם כן וז"ל וכי נטמאת לרבות בן תשע שנים ויום אחד שמקנא לה ע"כ. וא"כ מוכח דהא דאיתא בתלמודא דידן פ' ארוסה דממעט קינוי של קטן רק של פחות מבן תשע וכמ"ש רבינו:

הלכה יד

האשה שקינא לה בעלה ונסתרה אחר הקינוי עמו בעדים וכו' ובא עד אחד והעיד עליה שנבעלה בפניו וכו' אינה שותה. ואפילו היה עד טומאה זה אחד מעידי הסתירה. וכתב הכס"מ שאינו יודע מה מלמדנו רבינו בזה שכתב ואפילו היה עד טומאה זה אחד מעידי הסתירה דמהיכא תיסק אדעתין שיגרע מפני שהוא אחד מעידי הסתירה. והבית שמואל באה"ע סי' קע"ח כתב בשם הב"ח דבא ללמדינו שלא נאמר דגרע דכיון שראה הסתירה אמר בדדמי שנטמאה אע"פ שלא ראה אלא פריצותא בעלמא וקמ"ל דלא חיישינן לכך. ויש לי להביא ראיה לזה דא"כ תתיישב כל מה שתמהו התוס' בריש סוטה (דף ג' ע"ב) דלמאי איצטריך קרא דנאמן עד אחד בטומאה בסוטה לאחר קינוי וסתירה הא מסתמא

הבעל שותק ולאביי בקידושין (דף ס"ו) גבי אמר לו אשתך זינתה והוא שותק נאמן עד אחד אפי' בלא קינוי וסתירה. ולפי מה שתירץ הב"ח לדעת רבינו י"ל דגבי אשתך זינתה לא אמר בדדמי אבל גבי סוטה איצטריך קרא דנאמן עד אחד בטומאה אפילו כשהוא מעידי הסתירה דגרע משום דאמר בדדמי וקמ"ל דאפילו הכי נאמן:

וכן אתי שפיר לפ"ז מה שתמהו עוד התוס' שם אהא דבעי למילף עדות הראשונה דהיינו קינוי וסתירה דלהימן עד אחד מעדות אחרונה של טומאה ואמאי לא פריך דשאני עדות האחרונה דרגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה. וכן תמהו אהא דאיצטריך למילף התם ערוה דבר דבר מממון דאין עד אחד נאמן ולמה לי דמהיכא תיתי דלהימן עד אחד בערוה הא מעדות אחרונה ליכא למילף דאיכא למפרך שכן רגלים לדבר. ולפי דברי הב"ח הנזכר לק"מ דמ"מ איכא למילף עדות הראשונה דקינוי וסתירה ודערוה מעדות האחרונה דמהימן עד אחד לעולם ואף כשהוא מעידי הסתירה. ובכהאי גוונא לא עדיף העדות מחמת סברא זו דיש רגלים לדבר שהרי קינא לה ונסתרה שהרי אדרבא איכא למימר דכיון דיש רגלים והוא בעצמו ראה לכך הוא מעיד בדדמי. וכיון דאפילו הכי הימניה רחמנא לכך סלקא דעתין למילף מיניה דלהימן עד אחד בקינוי וסתירה ובערוה דלא שייך בם בדדמי ועדיף עדותו בזה מבעדות אחרונה:

הלכה טו

אף חמשה נשים ששונאות זו את זו מעידות זו על זו לומר שנטמאת ונאמנת עליה לאוסרה על בעלה וכו'. והקשה בעל המגיה שבס' משנה למלך דצריך לדעת דאמאי נאמנות כאן החמשה נשים לאוסרה על בעלה לפי מ"ש המל"מ בהלכות גרושין לדעת רבינו דהני נשי ודאי משקרי וחשבינן לה כאשת איש גמורה ומותרת בתרומה אם היתה אשת כהן. והניח בקושיא. ויש לי ליישב דשאני התם שיש להאשה חזקת היתר שהיתה אוכלת בתרומה וגם הבעל יש לו חזקת חיים משא"כ היכא דליכא חזקה להאשה קושטא דנאמנות החמשה נשים לאוסרה. וכמ"ש בשו"ת נודע ביהודה מהדורא תנינא חלק אה"ע סי' ס"ד. וא"כ אתי שפיר דנאמנות כאן לומר שנטמאת לאחר קינוי וסתירה שהרי אבדה ואיתרע חזקת היתר שלה בסתירתה וגם רגלים לדבר וכנ"ל:

[**ועוד** י"ל על פי מ"ש הרשב"א בחידושיו פ"ב דגיטין אהא דאמר התם בחוצה לארץ דאי אתי בעל ומערער לא משגיחין ביה מהימנא לומר בפני נכתב ובפני נחתם. וא"ת הא אהני דאפקה מבעל ודיה בכך ואמאי מהמנין להני חמשה נשים להביא גיטה. ותירץ דאיהי לא קפדה לאפוקה דמידע ידעה לכשתצא זו תכנס אחרת תחתיה ולא נתכוונה זו אלא לקלקלה וכיון דלא מקלקלא מהימנא. ולפ"ז אתי שפיר דמהימנא לומר שנטמאת

שלא תשתה ותיאסר על בעלה כיון דזה לא חשוב גבה קלקול מה שנאסרת על בעלה דלכשתצא זו תכנס אחרת תחתיה וכיון דלא מקלקלא מהימנא כמו בגט]:

פרק ב

הלכה ב

ושאינה שומעת אינה ראויה לשתות וכו' שנאמר ואמר אל האשה פרט לשאינה שומעת. והתוס' יו"ט העיר דמנין לו לרבינו דרשא זו. ונעלם ממנו דכבר איתא לדרשא זו ברבה סדר נשא וז"ל ואמר הכהן לאשה פרט לחרשת [וכן איתא בילקוט בשם ספרי זוטא. ובירושלמי דריש בכל לשון ששומעת]:

הלכה ד

קטנה שהשיאה אביה אם זינתה ברצונה נאסרה על בעלה. והנה המל"מ בפרק י"א דאישות כתב דלסברא זו דיש רצון לקטנה ליאסר על בעלה ישראל הוא הדין חרשת ושוטה נמי נאסרו על בעלה. אך בס' בית מאיר סי' ו' כתב דשוטה אונס גמור הוא ולא דמיא לקטנה ומודה בה רבינו שאינה נאסרת. ויש לי להביא ראיה דודאי כן הוא לדעת רבינו דשוטה גרע מקטן שהרי כתב בהלכות קרבן פסח פ"ה גבי קטן שהגדיל בין פסח ראשון לשני חייב לעשות פסח שני ואם שחטו עליו בראשון פטור. והקשה עליו בטורי אבן דאמאי פטור כיון דבראשון לא הוה בר חיובא שקטן היה ובר"ה (דף כ"ח) מוכח גבי שוטה שאכל מצה דלא מיפטר במה שאכל כשהיה שוטה וצריך לאכול אח"כ כשנשתפה באותה הלילה ונעשה בר חיוב דאכילה קמייתא לא פטרתו כיון דלא היה אז בר חיוב. ולפי סברת בעל ס' בית מאיר אתי שפיר ולק"מ דלא דמי קטן לשוטה דהוי אנוס גמור משא"כ בקטן שיש לו קצת רצון ודעה כמ"ש כאן ולכך עולה לו גם כן מה שעשה פסח בקטנותו למפטר משני ומינה דאין לאסור שוטה שזינתה כיון דאין לה רצון ודעת כלל:

[**ולכאורה** יש להביא סעד לדעת רבינו מהסוגיא דפרק ארבע מיתות (סנהדרין דף נ"ה ע"ב) דמוקי הא דתנן גבי קטנה בת שלש דאם באו עליה אחד מכל עריות שבתורה מומתין על ידה היינו אפי' בהמה. ואע"ג דגדול הבא בשוגג על הבהמה אינה נסקלת דליכא תקלה הכא נסקלת דכיון דמזידה היא תקלה נמי איכא. אלמא דיש רצון ג"כ לקטנה דאי איתא דאין לה רצון כלל וכאנוסה הויא אמאי איכא בה תקלה טפי משוגג בגדול. ולפ"ז נראה דאף בקטנה שאינה מתקדשת למיאון כגון פחותה מבת שש נאסרת כיון שיש לה רצון לדעת רבינו. ודלא כמ"ש בס' קרבן העדה דקטנה שאינה מקודשת

למיאון אף רבינו סבירא ליה דאין לה רצון. וכהאי גוונא כתב בס' בית מאיר סי' ו' דרבינו לא החמיר אלא בקטנה בת חינוך. ושוב ראיתי שנדפס ראיה זו מחדש בתשובה לאחד מגדולי זמנינו. אמנם יש לדחות דהקשו שם דבכל דוכתי משמע דאין בקטן שום איסור במה שעושה בקטנות כדאיתא ביבמות (דף ל"ג ודף קי"ד). אך יש לי ליישב זה על פי מ"ש בפסקי מהרי"א סי' ס"ב דנהי דאינו צריך מן הדין תשובה כשיגדיל אמה שעשה בקטנות מ"מ סימן רע הוא לקטן שנעשו מכשולות תחת ידו ולכך טוב לו שיקבל על עצמו איזה תשובה. וכן כתב באו"ח סי' שמ"ג. ולפ"ז יש לדחות דמהאי טעמא חשיב לה תקלה בסנהדרין כיון דסימן רע הוא]:

הלכה ח

כל איש שבא ביאה אסורה מימיו אחר שהגדיל אין המים המאררים בודקין את אשתו ואפילו בא על ארוסתו בבית חמיו שאסורה מדברי סופרים וכו'. ובהשגות א"א הא דלא כהילכתא משמעתא דריש ארוסה ושומרת יבם ע"כ. ועיין בכס"מ שפירש כוונת השגת הראב"ד להא דאיתא בסוגיא דריש פרק ארוסה דפריך למה לי קרא למעט ארוסה שאינה שותה דתיפוק ליה דלא שתיא ארוסה משום דלא קדמה שכיבת בעל לבועל ומשני דמשכחת לה כגון שבא עליה ארוס בבית אביה. משמע דאע"ג דבא עליה ארוס הוה שתיא אי לאו דמיעטה קרא ואי איתא דבא על ארוסתו (אינה) [אינו] מנוקה מעון למה לי קרא למעט ארוסה דתיפוק ליה דאינו מנוקה מעון. והרב משנה למלך תמה על זה וכתב דהקושיא מעיקרא ליתא דגמרא אקרא קמשני דאיצטריך למעט ארוסה היכא דבא על ארוסתו בבית חמיו דמדין תורה ליכא איסור כלל והא דאמרינן דאין המים בודקין את אשתו אפי' בא על ארוסתו הוא לאחר שאסרו חכמים את הדבר הזה משום דקרא סתמא כתיב ונקה האיש מעון לא שנא מביאה האסורה מן התורה או מדברי סופרים וכשאסרו חכמים ביאת ארוסה נכנס איסור זה בכלל מאי דכתיב ונקה האיש מעון. ופירש המל"מ דכוונת השגת הראב"ד הוא להמתניתין והברייתא דגבי מעוברת ומינקת חבירו בפרק ארוסה ע"ש. ובאמת זה אינו מחוור בלשון ההשגות דשמעתתא לא משמע משנה או ברייתא אלא גמרא:

אבל נראה לקיים שפיר פירוש הכס"מ בכוונת ההשגות דקשיא לו מסוגיא דגמרא בריש פרק ארוסה דעל כרחין מוכחא דאין בביאת ארוסה בבית אביה משום [אינו] מנוקה מעון כלל ואפילו לאחר שאסרוה רבנן. דאי איתא דאיכא לא אתי שפיר הא דמשני התם דאיצטריך קרא למעט שתיית ארוסה כשבא עליה ארוס בבית אביה דנהי דמן התורה לית בה איסורא מכל מקום גם חכמים לא הוה להו לאוסרה כיון דמוכח מיתורא דקרא

דשרי ביאת ארוסה א"כ גם חכמים אין אוסרים בכהאי גוונא דבר המפורש בקרא דמותר וכמ"ש הט"ז ביו"ד סי' קי"ז דאין כח ביד חכמים להחמיר אלא במקום שאין בו לא איסור ולא היתר מפורש מן התורה משא"כ במקום שיש היתר מפורש. וכן כתב באו"ח בהלכות שופר. וכן הוא דעת כמה פוסקים אלא דאיכא דסבירא להו דדוקא במקום ביטול מצוה המפורשת אין להן כח וכמו שכתבתי בהלכות ספר תורה ובהלכות יו"ט מזה. ולפ"ז יש לומר דהראב"ד סבירא ליה דכל דבר המפורש להיתר אין להן כח לאסור ולפי סברא זו מקשה שפיר דמוכח משמעתתא דר"פ ארוסה דאין בביאת ארוסה בבית אביה משום [אינו] מנוקה מעון דאל"כ לא היה כח בחכמים לאסור כיון דמוכח מיתורא דקרא להתיר. מיהו לדעת רבינו יש ליישב דסבר דשלא במקום מצוה יש להן כח לאסור אף המפורש להתיר ולפ"ז לא קשה משמעתא דר"פ ארוסה:

פרק ד

הלכה ד

אמרה איני שותה קודם שתמחק המגילה מגילתה נגנזת. וכתב הכס"מ דאיתא בתוספתא ובירושלמי פ"ג דמגילתה נגנזת תחת צדו של היכל ולא ידעתי למה השמיטו רבינו. [וראיתי בספר קרבן העדה שתירץ דגירסת רבינו היתה כמו הגירסא שלפנינו בירושלמי שנגנזת תחת צדו של היכל למה בשביל לשחקה. וסבירא ליה להךברייתא דאין איסור במחיקת כתבי הקודש שאין בהן צורך ולא קיי"ל כן עכ"ד. ואין זה מחוור דהא לא מצינו מאן דמתיר למחוק כתבי הקודש שאין בהן צורך ועל כן אין לנו לומר דתנא דהך ברייתא מתיר למוחקה מהאי טעמא]. ויש לי ליישב דנראה דהך מילתא תליא בפלוגתא דאיתא בירושלמי בפרק ב' גבי כתיבת המגילה על עור בהמה טמאה דרבי אלעזר בן שמוע אומר אין כותבין ורבי שמעון אומר כיון דאת אמר למחיקה ניתנה למה אינו כותב ור' אלעזר בן רבי שמעון מפרש טעמא דר' אלעזר דאוסר דשמא תאמר איני שותה ונמצא השם גנוז על עור בהמה טמאה ומשמע דלר"ש דמתיר סבירא ליה דלעולם למחיקה ניתנה ואפילו כשאמרה איני שותה והיינו משום דסבר כההיא ברייתא דמגילתה נגנזת תחת צדו של היכל ומפרש כדי לשחקה פירוש כדי שתמחק ממילא. וא"כ הני תנאי דאסרי לכותבה על עור בהמה טמאה משום דאם תאמר איני שותה נמצא השם גנוז על עור בהמה טמאה מוכח דלא סבירא להו הא דנגנזת תחת צדו של היכל כדי לשחקה דאי הוה סבירא להו לא הוה להו לאיפלוגי עליה דר"ש דאי למחיקה ניתנה לעולם למה אינו כותב. ולפ"ז למאי דקיי"ל דאינו כותב על עור בהמה טמאה וכמ"ש

רבינו בפ"ג דין ח' שפיר השמיט להך דנגנזת תחת צדו של היכל אלא כתב סתם דנגנז דהיינו במקום שלא תגרום להימחק כדין שאר כתבי קודש. ואע"ג דבהלכות שאר אבות הטומאה פ"ט לענין טומאת ידים כתב רבינו שאין מגילת סוטה מטמאה את הידים הואיל ולמחיקה עומדת. היינו רק כששותה ואפילו הכי לא גזרו שתטמא את הידים מחמת שנגנזת כשאומרת איני שותה [ד]כיון דמסתמא עומדת למחיקה כשתשתה לא דמיא לשאר כתבי קודש שגזרו בהן טומאת ידים. משא"כ לענין כתיבתה על עור בהמה טמאה לא התירו וחששו לכבוד השם שמא תאמר איני שותה ונמצא נשאר השם על בהמה טמאה. גם מה שכתב בקרבן העדה דלא ידע למה לא הביא רבינו דין זה דאין כותבין על עור בהמה טמאה אישתמיטתיה דכתבו בפ"ג דין ח' וכמ"ש:

הלכה ט

ואם כתבה ישראל או כהן קטן פסול שנאמר וכתב הכהן. הכס"מ לא הראה מוצא לדין זה. והנה הא דפסל ישראל יצא לו לרבינו מדאיתא בספרי וכתב הכהן למה נאמר שהיה בדין נאמר כאן וכתב ונאמר להלן וכתב מה וכתב האמור להלן כשר בכל אדם אף וכתב האמור כאן כשר בכל אדם תלמוד לומר הכהן משמע דהשתא דכתיב הכהן לא מכשירין בכל אדם. אך מה שפסל רבינו כתיבת כהן קטן ליתא שם. וראיתי לבעל פרי חדש בספרו מים חיים שכתב דזה פשוט דהא בעינן כתיבה לשמה כמ"ש בסמוך וקטן או אינו בן או אין בו דעת לכוון לשמה וכמ"ש רבינו בהל' גרושין. ומיהו אין טעם זה מכוון בדברי רבינו כאן דמשמע דמייתי ליה מקרא דוכתב הכהן כמו ישראל. [ועוד דא"כ דממעט לה מקרא לכו"ע פסולה אפי' שגדול עומד על גביו ואילו מטעם לשמה איכא דמכשיר גבי גט בגדול עומד על גביו אף בתורף כמבואר מדברי התוס' פ"ב דגיטין ופ"ק דחולין וכן גבי חליצה הוי מהני בעומד על גביו אי לאו דגלי בה קרא וא"כ גבי סוטה לכשר. וכל שכן למאן דאמר בפ"ק דערובין (דף י"ג) דמגילת סוטה לא בעיא כתיבה לשמה כלל מכשר בקטן]. ועוד דגבי סוטה סתמא נמי כלשמה כמו שכתבו תוס' בערובין (דף י"ג) וגיטין (דף כ') א"כ אין ראיה מגט לסוטה. וא"כ צריך ביאור דמהיכן משמע ליה למעט מיניה כהן קטן. ונראה דהיינו משום דכתיב בסיפא דקרא בספר ובעינן דומיא דספר תורה וקיי"ל דספר תורה שכתבה קטן פסולה וכמ"ש רבינו פ"א דהלכות תפילין. וכהאי גוונא כתב רבינו לעיל בסמוך לפסול בכתבה אגרת משום שנאמר בספר והוא בגמרא. ופירש"י אגרת בלא שרטוט. והלכה למשה מסיני שהספרים צריכין שירטוט. אלמא דילפינן מבספר שתהא דינה כספר תורה והכי נמי ילפינן מזה לפסול קטן:

הלכה יד

הקריב את מנחתה ואח"כ השקה כשרה. הכס"מ הראה מקום למתניתין דפרק היה נוטל (סוטה דף י"ט). והנה במתניתין שם אינו מפורש כן לרבנן דרבי שמעון דלכתחילה משקה ואח"כ מקריב אם כשרה לדידהו בהיפך. אמנם הוא מפורש בהדיא בירושלמי וז"ל מודו רבנן דיעבד:

הלכה יח

מצות חכמים על בני ישראל לקנאות לנשיהן שנאמר וקנא את אשתו. וכתב הכס"מ דפסק כרבי עקיבא דאמר וקנא את אשתו חובה אלא דמפרש דהוא רק מצות חכמים וקרא אינו אלא אסמכתא. והפר"ח ובעל ספר מעיין החכמה כתבו דרבינו לא פסק כלל כרבי עקיבא דהוא אמר חובה ורבינו כתב מצוה. ואני אומר דהעיקר כהכס"מ שהרי רבינו גופיה העתיק לשון הר"ע ממש בהלכות אישות פט"ו שכתב שם דחובה על כל איש לקנאות לאשתו. וא"כ על כרחך דמפרש דחובה לאו דוקא אבל כלומר מצוה של חכמים קאמר וכמו שכתב כאן דאל"כ יהיו דברי רבינו דכאן סותרים דבריו שבהלכות אישות. אלא דצריך טעם דמי הכריחו לרבינו לפרש כן ולאפוקי דברי ר"ע מפשטיה ולומר דלאו חובה ממש. ונראה דהוא מכח הירושלמי שהביאו התוס' בסוטה (דף ג') דרבי אליעזר ובית שמאי סברי דקנאה הוי חובה ור' יהושע ובית הלל סברי רשות. ואי חובה מן התורה קאמר רבי עקיבא א"כ סבר כר"א וב"ש והיכי פליג ר"ע כל כך על רבו רבי יהושע ואדברי ב"ה. ועוד דתקשי קושית התוס' שם על ר"ע מדאיתא בירושלמי דרבי יהושע אתיא כבית הלל דאמרי דאפי' הקדיחה תבשילו רשאי לגרשה לפיכך אמרי רשות לקנאותה רצה לקנא יקנא רצה לגרשה יגרשה ודרבי אליעזר דאמר חובה לקנאות אתיא כב"ש דאמרי דלא יגרש אשתו אלא א"כ מצא בה ערות דבר ואי מצא בה דברים מכוערים לגרשה אינו יכול לקיימה אינו יכול ולפיכך הוא אומר חובה לקנאות. והרי ר"ע אמר חובה אע"פ שהוא מיקל טפי מב"ה כדאמר התם והכרח הקושיא הביאו לרבינו לפרש דקושטא דחובה דר"ע לאו ממש הוא אלא כלפי דר' ישמעאל דאמר רשות ממש קרי למצות חכמים חובה. וכן רשות דנקט ר' יהושע לשיטתן דב"ה לאו ממש אלא כלפי חובה ממש דר"א קרי למצות חכמים רשות. וכהאי גוונא מצינו שכתבו התוס' בפסחים (סוף דף נ"ד) דקרי למצוה רשות כלפי חובה וכן משמע ברבה פרשה בלק. והכי נמי מצינו דקרי למצוה חובה כלפי רשות וכדאיתא בחולין (דף ק"ז). ולפ"ז חובה דר"ע היינו רשות דר' יהושע ונסתלקה קושית התוס':

הלכה יט

אין ראוי לקפוץ ולקנאות בפני עדים תחילה אלא בינו לבינה בנחת. הכס"מ כתב שלמד זה רבינו מהא דאמר רבי חנינא מסורא לא לימא אינש לאשתו בזמן הזה אל תסתרי בהדי פלוני דדילמא קיי"ל כר' יוסי ברבי יהודה דאמר קינוי על פי עצמו ומיתסרא וליכא האידנא מי סוטה למבדקה. ולמד מזה דהוא הדין לדידן דלא קיי"ל כרבי יוסי ולא מתסרא בקינוי דעל פי עצמו מיהו על פי עדים דנאסרה לא יקנא. וקשה לי דא"כ לא אסור רק בזמן הזה דליכא מי סוטה למבדקה ואמאי סתם רבינו דמשמע דאף בזמן שהיה מי סוטה אינו ראוי לקנאות בפני עדים תחילה. וזה אין ללמוד כלל מהא דרבי חנינא מסורא דלא איירי רק בזמן הזה. ונראה שיצא זה לרבינו מכח קושיית תוס' בריש סוטה (דף ג') אהא דאמר בריש מכילתין אמתניתין דקתני המקנא לאשתו דיעבד אין לכתחילה לא דקסבר תנא דידן אסור לקנאות. והוקשה להן להתוס' דבמתניתין קתני רבי אליעזר אומר מקנא לה על פי שנים ובירושלמי איתא דר"א סבר חובה לקנאות ואיך איירי ר"א במתניתין דאוסר לקנאות. ולפי דברי רבינו אתי שפיר דלכתחילה בפני עדים לכו"ע אסור: